

соціально прийнятні шляхи їх задовільнити, підвищує якість життя і отримує задоволення від власного існування. Тоді існує більша вірогідність зберегти здоров'я (фізичне, психічне, психологічне та ін.) та отримати можливість приймати рішення, які підуть на користь.

Використана література:

1. Виходцева О. А. Невротичні розлади особистості: психотерапевтична допомога при неврозах / О. А. Виходцева // Психолог. – 2007. – № 41 (281). – С. 20-24.
2. Виходцева О. А. Патопсихологія: навчальний посібник / О. А. Виходцева. – К.: Вид-во НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2013. – 208 с.
3. http://censor.net.ua/news/341119/pravilo_nomer_odin_ne_lezt_soldatu_v_dushu_ne_prosit_podelitsya_svoimi_chuvstvami_amerikanskiyi_psiholog

Abstract

In the article the features stressful situation influence the decision-making person. The author provides a brief overview of the impact of distress, frustration and eustress human behavior, highlights the impact of the presence of anxiety and neurotic conflicts in decision-making entity.

Keywords: stress, distress, frustration, eustress, decision making, level of anxiety, neurotic personality.

УДК: 159.922.72-053.4:314.6

Годонюк В. С.

САМОТВЕРДЖЕННЯ ДИТИНИ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ: ТЕОРЕТИЧНИЙ АСПЕКТ

У статті здійснено теоретичний аналіз феномену самоствердження особистості, розглянуто особливості розвитку даного явища у дітей дошкільного віку, простежено його зв'язок з самооцінкою, виділено основні стратегії самоствердження дітей у родинному колі.

Ключові слова: самоствердження, самооцінка, конструктивна та деструктивна стратегія самоствердження дитини дошкільного віку.

Самоствердження є однією з фундаментальних потреб людини, яка актуалізується за допомогою усвідомлення особистістю себе як цінності. Даний феномен дозволяє розкрити та посилити свою значущість, утвердити в собі почуття власної гідності і підтримувати його у процесі формування особистості, використовуючи потенціал власних вольових якостей, а саме: рішучості, цілеспрямованості, самостійності, наполегливості. Розкриваючи особистий потенціал, формуючи індивідуальні риси характеру, людина стверджує власне "Я" у соціумі. Реалізувавши життєву потребу у самоствердженні, вона стверджує себе як особистість, яка здатна бути щасливою, успішною та цілеспрямованою.

Потреба у самоствердженні виникає ще у ранньому дитинстві, коли малюк поступово переходить від здебільшого рефлексивних та інстинктивних форм поведінки до усе більш контрольованих, свідомих дій. За О. М. Леонтьєвим, дошкільне дитинство – це період первинного формування особистості та розвитку особистісних "механізмів" поведінки. У цей віковий період розвиток дитини характеризується встановленням перших зв'язків і стосунків у соціумі". З'являються початки внутрішньої регуляції дитячої поведінки. Якщо у ранньому віці поведінка дитини спрямовувалась ззовні дорослими, то у дошкільному – у дитини починає формуватись довільна поведінка [2].

Феномен самоствердження досліджується багатьма вченими у контексті вікових аспектів особистості. У дитячому віці самоствердження розглядається у взаємозв'язку із потребою у визнанні та любові. В такий спосіб формуються початки соціалізації дитини та основи її особистісного

самосприйняття. Саме тому важливо у даний віковий період закласти міцний, позитивний фундамент сприйняття себе, що забезпечить сприятливий особистісний розвиток загалом [1].

Одночасно з розвитком окремих психічних процесів у дошкільному віці відбувається формування її особистості загалом. У даний віковий період закладаються основи конструктивного ставлення до оточення, до себе, власної праці та взаємовідносин з іншими. Інтенсивно розвиваються здібності, формуються нові потреби та інтереси, риси характеру, і в цілому спостерігається особистісна спрямованість. Якою сформувалась дитина під час періоду особистісного розвитку, такою здебільшого вона і буде коли стане школярем, а згодом і дорослою людиною.

Перші прояви самоствердження з'являються у дитини на межі перед дошкільного і дошкільного віку, коли вона починає активно виявляти спроби самостійної поведінки через характерний вислів "Я сам, сама". Під стратегіями самоствердження дошкільника слід розуміти сукупність засобів саморегуляції дитячої активності, спрямованої на її прагнення відстояти своє право на самостійність, реалізацію власних інтересів і демонстрацію своїх можливостей. Найяскравіше ця потреба розкривається у бажанні дитини все робити самостійно. Відбувається психологічне відділення, розмежування "Я" дитини від дорослих, які її оточують, що супроводжується специфічними проявами – впертістю, негативізмом та ін. Дитина хоче відокремитися від батьків, усвідомлюючи власне "Я". Якщо стосунки між дитиною та батьками не складаються, її ініціатива не заохочується, самостійність постійно пригнічується, це все породжує у неї кризові явища. Вираз "Я сам, сама" з'являється, коли дитина протиставляє власні самостійні дії спільним діям з дорослими.

Сім'я є тим середовищем життєдіяльності дитини, в якому відбувається її найперша соціалізація, закладаються основні риси особистості. Від того, як дошкільник сприймає свою родину, близьких, наскільки почуває себе важливим для них, великою мірою залежать його майбутні успіхи та невдачі в залежності від того, яку стратегію самоствердження він обере. Існують дві основні моделі поведінки самоствердження: конструктивна та деструктивна. За умови повноцінного спілкування у родинному колі у дитини розвиваються такі особистісні риси як допитливість, активність, ініціативність, готовність до спілкування з оточуючими. Якщо її ініціатива та бажання пізнати себе не пригнічуються батьками, тоді у такий спосіб створюються умови для формування конструктивної форми самоствердження особистості, що впливає на успішність індивіда у соціумі. З іншого боку, коли дошкільник зіштовхується з батьківською байдужістю та зверхністю, відчуває себе самотнім та не потрібним, або ж рідні висувають по відношенню до нього завищені прагнення, у нього починає формуватись занижена самооцінка, впевненість у тому, що він гірший за інших. Усе вище зазначене значною мірою впливає на виникнення у дитини деструктивної моделі самоствердження, що реалізується у зневірі у власних силах, знеціненні та пригніченні себе.

Таким чином, самоствердження у дошкільників викликане прагненням порівняти себе з оточуючими та виділити власні індивідуальні риси, підкреслити свою неповторність. Перший образ власного "Я" дитина отримує від батьків, що ґрунтується на їхньому ставленні до неї. Дитина дошкільного віку прагне завоювати прихильне ставлення до себе оточуючих і якщо їй це вдається, у неї формується висока самооцінка і як наслідок вона обирає шлях конструктивного ствердження себе у соціумі, що проявляється у її впевненості у собі, комунікабельності, ініціативності, емпатії, здатності допомагати іншим. В іншому випадку, не відчуваючи впевненості у собі, дитина страждає через недостатню увагу, любов та піклування з боку рідних, маючи занижену самооцінку, вдається до деструктивних засобів самоствердження у соціумі, які проявляються у порушенні поведінкових норм, частих маніпуляціях, агресії.

Використана література

1. *Запорожец И. Ю.* Самоутверждение в дошкольном возрасте как начальная форма самореализации растущего человека / *И. Ю. Запорожец // Мир психологии.* – М., 2011. – № 3. – С. 231-240.

2. Леонтьев А. Н. Психологическое развитие ребенка в дошкольном возрасте / А. Н. Леонтьев // Вопросы психологии ребенка дошкольного возраста. – М. : Изд-во АПН РСФСР, 1948. – 144 с.
3. Ньюкомб Н. Развитие личности ребенка / Н. Ньюкомб. – 8-е международное издание. – Санкт-Петербург : Питер, 2002. – 640 с.
4. Берне Р. Развитие Я-концепции и воспитание / Р. Берне. – М. : Прогрессе, 1986. – 420 с.

Abstract

In the article a theoretical analysis is carried out to the phenomenon of self-affirmation of personality, the features of development of this phenomenon are considered for the children of preschool age, his connection is traced with a self-appraisal, basic strategies of self-affirmation of children are selected in a domestic circle.

Keywords: *self-affirmation, self-appraisal, structural and destructive strategy of self-affirmation of child of preschool age.*

УДК 378.22.091.33-027.22

Горбач О. В.

ШЛЯХИ УДОСКОНАЛЕННЯ ПІДГОТОВКИ МАГІСТЕРСЬКИХ РОБІТ

У статті йде мова про такі шляхи удосконалення підготовки магістерських робіт, як проведення вступного семінару/вступної конференції з питань написання магістерських робіт, організація та проведення профільними кафедрами публічної презентації кожного розділу магістерської роботи, обов'язкова апробація результатів магістерського дослідження у вигляді виступу його автора на студентській науковій конференції чи у вигляді публікації наукової статті, складання термінологічного словника та анкети виконавця.

Ключові слова: *магістерська робота, публічна презентація, апробація, наукова публікація, науковий світогляд.*

Головним призначенням магістерської роботи є реалізація досвіду наукової діяльності студента за однією з проблем науки, що вивчається та з якою пов'язана майбутня професійна діяльність магістра.

Досвід дослідницької діяльності магістра на завершальному етапі навчання в університеті дозволяє йому комплексно реалізувати знання, отримані з різних навчальних дисциплін загальноосвітнього та фахового циклів магістерської підготовки, а також досвід практичної діяльності, отриманий під час проходження практики як у закладах освіти, так і в інших спеціалізованих установах залежно від фаху майбутнього випускника університету.

Виконання магістерської роботи дозволяє закріпити знання, які є важливими та необхідними для подальшої професійної діяльності, “сприяє розвитку самостійного наукового мислення, формує творчу особистість, яка легко зможе у процесі майбутньої професійної діяльності адаптувати свої теоретичні знання до потреб їх практичного використання” [1, с. 3]. Для майбутніх аспірантів магістерське дослідження допомагає побачити та визначитися у перспективах наукової роботи, а саме тематиці, актуальності, науковій новизні, методах дослідження тощо.

Шляхами вдосконалення підготовки магістерських робіт, на нашу думку, можуть бути такі заходи:

1. Проведення **вступного семінару/вступної конференції** з питань підготовки магістерської роботи, на якому/якій студенти отримують найголовнішу інформацію стосовно вибору та формулювання теми дослідження, визначення об'єкта як частини матеріального світу, яка привернула увагу дослідника, та предмета дослідження як аспекту об'єкта дослідження, структурних частин роботи, обробки інформації, роботи з теоретичним та практичним матеріалом, загальних правил та вимог оформлення магістерської роботи, підготовки тексту виступу та презентації результатів на процедурі публічного захисту.